

Бідняк Ганна Сергіївна
старший викладач
кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА

Під час досудового розслідування непоодинокі випадки, коли слідчий сам робить певний умовивід щодо певних предметів (об'єктів) завдяки наявним ознакам, що видимі неозброєним оком. Та без оцінки експерта, його наукового тлумачення на основі спеціальних знань вони не можуть бути обґрунтовані і виконувати роль доказу. Нове знання у висновку експерта одержується за рахунок логічної обробки вихідних даних (стан об'єктів, їх ознаки за кількісними та якісними показниками, тощо) і являється опосередкованим знанням.

З урахуванням чинного законодавства та думок провідних вчених-криміналістів визначимо критерії оцінки експертного висновку при розслідуванні шахрайств:

По-перше, перевірка дотримання вимог закону при призначенні експертизи. Вирішується питання щодо компетенції експерта. Зазвичай, проблем не виникає, якщо проведення експертизи доручено державній експертній установі. Та особливий перевірці підлягають експерти приватних експертних установ на наявність вищої освіти, кваліфікаційного свідоцтва, реєстраційного номеру тощо.

Вирішується питання чи не підлягає експерт відводу, чи дотримані права учасників процесу при призначенні та провадженні експертизи, чи не порушувався процесуальний порядок при одержанні зразків для експертизи, чи дотримано процесуальної форми висновку експерта та чи є всі необхідні для цього реквізити .

Так, непоодинокі випадки, коли на вирішення технічної експертизи документів сталять питання: «Чи являється документ справжнім?» або «Чи являються грошові знаки підробкою?». В наведених прикладах, які ми отримали в результаті аналізу архівних матеріалів НДЕКЦ при ГУМВС України в Дніпропетровській області, перед експертом поставлені правові питання, вирішення яких заборонено чинним законодавством [КПК України, ЗУ «Про судову експертизу»]. В даному випадку експерт повинен повернути постанову про призначення експертизи без виконання або слідчий повинен переформулювати питання наступним чином: "Яким способом виконаний бланк документу, наданого на дослідження? Чи відповідає він встановленим зразкам?", «Яким способом виготовлені грошові знаки, надані на дослідження? Чи не виготовлені вони підприємством, яке здійснює випуск даним грошових знаків?».

По-друге, перевірка справжності та достатності досліджуваних речових доказів і зразків, під час якої оцінці підлягають їхні справжність, придатність для проведення досліджень і достатність для того, щоб дати висновок.

По-третє, оцінка наукової обґрунтованості експертної методики та правомірності її застосування в конкретному випадку.

В четверте, перевірка і оцінка повноти висновку експерта.

По-п'яте, логічна обґрунтованість ходу та результатів експертного дослідження.

В шосте, зв'язок результатів експертного дослідження з певним кримінальним провадженням.

В сьоме, відповідність висновків експерта наявним у провадженні доказам, тобто оцінка експертного висновку сукупно з іншими доказами. [10, с. 290, 11, 12 с. 280-284].

Але, вважаємо за потрібне визначити ще один критерій – перевірка висновку експерта. Перевірка має значення коли існують певні розбіжності між висновком експерта та іншими матеріалами кримінального провадження або висновок експерта наданий у вірогідній формі. Вона може відбуватися різними способами, ми звертаємо увагу на перевірку шляхом слідчого експерименту та допиту експерта слідчим чи у суді.

Як зазначав А.В. Дулов слідчий експеримент повинен зазначатися не тільки як засіб перевірки та закріплення показань свідків та обвинувачених. Слідчий експеримент має право и повинен знайти своє застосування, як дійовий засіб оцінки правильності висновку експерта. Можливість застосування слідчого експерименту для оцінки висновку експерта обумовлюється тим, що для обґрунтування своїх підсумків експерти повинні посилатися на певні положення в науці, правильність яких дуже часто можливо перевірити (наряду з іншими можливостями) та шляхом організації слідчого експерименту [15, с. 174]. Звичайно, не завжди існує така можливість тому саме допит експерта (особливо у суді) має вирішальне значення і є логічним закінченням оцінки висновка експерта.

Наприклад: Експерт надав слідчому висновок технічної експертизи з таким підсумком: «Відбиток круглої печатки «Український акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк» в листі вих.№43-01/186 від 08.02.2002 р. на ім'я директора ПМП «Каскадер» Бойкович І.П., нанесений не печаткою Українського акціонерного комерційного промислово-інвестиційного банку, відділення в м. Краматорськ, Донецької області, ОКПО №09334145, зразки якої надані на дослідження, а іншим кліше, виготовленим способом вулканізації». Слідчий в ході допиту експерта з'ясував який вигляд має обладнання для виготовлення кліше печатки даним способом, після чого вдало провів обшук.

Таким чином, під час оцінки висновку експерта необхідно в

комплексі враховувати такі критерії оцінки, як перевірка дотримання вимог закону при призначенні експертизи; перевірка справжності та достатності досліджуваних речових доказів і зразків; оцінка наукової обґрунтованості експертної методики та правомірності її застосування в конкретному випадку; перевірка і оцінка повноти висновку експерта; логічна обґрунтованість ходу та результатів експертного дослідження; зв'язок результатів експертного дослідження з певним кримінальним провадженням; відповідність висновків експерта наявним у кримінальному провадженні доказам; перевірка висновку експерта шляхом слідчого експерименту, допиту.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про національну поліцію» – 02.07.2015 № 580-VIII. Закон України «Про Національну поліцію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Криміналістична техніка: Навч. Посібник/ Кол. авторів; За ред. А.В. Кофанова. К.: – 2006. – 456 с.
3. Криміналістичне документознавство: практ. Посіб. / В.В. Бірюков, В.В. Коваленко, Т.П. Бірюкова, К.М. Ковальов; за заг. Ред. В.В. Бірюкова. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. – 332 с. – Бібліогр.: 323-330.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». – Х. Одісей, 2012. – 360 с.
5. Шепитько В.Ю. Криміналістика: Курс лекцій. Издание второе, переработанное и дополненное. — Х.: ООО «Одиссей», 2005.— 368 с.

Вакулик Ольга Олексіївна

доцент кафедри криміналістики та судової
медицини Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

Лях Віта Миколаївна

студент 6-го курсу юридично-психологічного
факультету Національної академії внутрішніх справ

ЩОДО ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ НАЛЕЖНОГО ТЕХНІКО- КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Ефективність боротьби зі злочинами на сучасному етапі багато в чому визначається рівнем використання спеціальних знань під час розслідування. Різновидом такого використання є застосування техніко-криміналістичних засобів, прийомів і методів досвідченими особами в процесі виявлення, збирання, фіксації, та дослідження слідів злочину. Сьогодні, проблема використання спеціальних знань особливо гостро постає при провадженні слідчих (розшукових) дій, що спрямовані на збирання матеріальних слідів злочину. До таких, в першу чергу, відносять огляд. Адже, участь спеціаліста в огляді місця події – одна з найважливіших форм використання спеціальних знань, що визначає ефективність процесу розслідування. Допомога спеціаліста підвищує можливості слідчого більш